

การสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

The construction and development of tourism website media for environmental conservation in Sukhothai Historical Park

สุวารีย์ ศรีบุญ¹, มรรษพร สีขาว^{1*} และรวีวรรณ สนั่นนรเกียรติ¹

บทคัดย่อ

การสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์และประเมินผลการใช้สื่อของนักท่องเที่ยวด้านความรู้ ความตระหนักและความพึงพอใจจากการใช้สื่อ และเปรียบเทียบความพึงพอใจตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย สาขาวิชาการท่องเที่ยว จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพสื่อและแบบประเมินผลการใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างและพัฒนาสื่อรูปแบบ C4DE ประกอบด้วย การใช้หลักการมีจิตสำนึก (conscious mind) ใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ การหาข้อมูล (data) การจัดทำโครงร่าง (drafting) การปฏิบัติการพัฒนาสื่อ (do) และการเผยแพร่ (dissemination) และใช้วิธีการประเมิน (evaluate) ผลการประเมินการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด มีความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยว ประเภทเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และสัญชาติที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อ สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สื่อการท่องเที่ยว, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, การสร้างสื่อเว็บไซต์

Abstract

The objectives of the research on construction and development model of tourism website media for environmental conservation were to create, develop and evaluate the results of applying tourism website in Sukhothai Historical Park. The sample groups included 2 groups: 1) 400 tourists who visited Sukhothai Historical Park 2) 50 tourism students of Sukhothai Vocational College. The research tools were evaluation forms of media quality and media evaluation form on satisfaction, knowledge and awareness toward the value of tourist attractions and environmental conservation. The results of the research revealed that construct and development of tourism website media were provided in C4DE including, conscious mind, data, drafting, do, dissemination and evaluation to complete website media. The results of applying media revealed that the satisfaction of the tourists with the tourism website media is at a high level. The tourists with different genders, educational levels, occupations and races had no different satisfaction and the media enabled the tourists to learn about tourist attractions and environmental conservation was in excellent level and the awareness was in high level.

Keywords: tourism media, environmental conservation, construction website media

¹สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*Corresponding author, E-mail: musapon@hotmail.com

บทนำ

สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมทั่วโลกในปัจจุบัน นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยรวม ทำให้มนุษย์หันมาให้ความสนใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น [1] สถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เกิดจากความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจ แหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมมีสภาพเสื่อมโทรมจากสาเหตุจากภัยธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ การจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในขอบเขตจำกัด

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งและนับว่าทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยว และส่งผลให้การท่องเที่ยวเกิดการขยายตัว แต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวก็เสื่อมโทรมได้ หากไม่มีการดูแลรักษาที่ดีพอ การดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีสภาพสมบูรณ์และคงอยู่ยาวนาน เป็นเสมือนการรักษาอารยธรรมและความรุ่งเรืองของชาติเอาไว้ จึงจำเป็นต้องอนุรักษ์และพัฒนาควบคู่กันไป [2] การพัฒนาการบริการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้องสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและจะต้องพัฒนาไปพร้อมกับทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม [3] ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและปัญหามลภาวะ สภาพแหล่งท่องเที่ยวสกปรกมีขยะ องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมสูญเสียความสมดุลทางธรรมชาติ การบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ การสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติถูกรบกวนการดำรงชีวิต การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพอากาศและการเพิ่มขึ้นของเสียงรบกวนจากยานพาหนะ เกิดความแออัดคับคั่งเนื่องจากจำนวนที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทำให้ความประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยวลดลง

การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แตกต่างจากการท่องเที่ยวประเภทอื่น คือ มิใช่เพียงแค่ชมความงามด้านสถาปัตยกรรมหรือความใหญ่โตของสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น นักท่องเที่ยวควรจะมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ โดยทราบถึงประวัติที่มาและความสำคัญ จะได้ทำความเข้าใจ เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนวัฒนธรรมของชาติมากยิ่งขึ้นรวมทั้งเกิดความตระหนักในคุณค่าของแหล่งศิลปกรรมนั้น ทำให้ต้องการอนุรักษ์สิ่งดังกล่าวนี้ให้คงอยู่ต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะศึกษาเรื่องราวในอดีตที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีสถานที่สำคัญ ๆ จำนวนมาก เป็นเรื่องยากที่นักท่องเที่ยวจะสามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้นนอกจากจะมีคู่มือประกอบการท่องเที่ยวเพื่อสะดวกในการค้นคว้าและช่วยแนะนำให้ความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เยี่ยมชมได้รับประโยชน์มากขึ้น แต่แม้ว่าจะมีสื่อหลายชนิดที่สร้างขึ้นเพื่อแนะนำเรื่องการท่องเที่ยวอยู่บ้าง แต่บางกรณีอาจขาดสาระเรื่องการแนะนำวิธีการท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง รวมทั้งการท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบจากการศึกษางานวิจัยของจิรัช บุษกรรักษา [4] และสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ คงนอมธรรม [5] ที่กล่าวว่า ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำแผนที่ให้นักท่องเที่ยว ป้ายชี้จุดท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ อภิรัตน์ ดำรงค์ศักดิ์ [6] ได้ระบุว่า ปัญหาของการจัดการท่องเที่ยว คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นแหล่งมรดกทางประวัติศาสตร์หนึ่งที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 70 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เป็นแหล่งที่วัฒนธรรมเจริญงอกงามสูงสุดยุคหนึ่ง มีโบราณสถานทั้งสิ้น 126 แห่ง องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศเป็นมรดกโลกอันดับที่ 574 เมื่อปี พ.ศ.2519 [7] แต่ในปัจจุบันพบว่ามีผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย คือ มีปัญหาการบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน รวมถึงการซื้อที่ดินใกล้เคียงกับพื้นที่โบราณสถานจากกลุ่มนายทุน เพื่อจัดทำเป็นบ้านพักหรือรีสอร์ทให้บริการกับนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบการสร้างสิ่งปลูกสร้างใกล้พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยที่กระทบต่อภูมิทัศน์ซึ่งมีการกำหนดความสูงและการก่อสร้างที่ให้สอดคล้องกับสภาพในพื้นที่เพื่อป้องกันการทำลายความงามของโบราณสถาน นอกจากนี้จากแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเมืองเก่าในการเข้าสู่กระบวนการรับรองแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร พบว่า ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยยังขาดระบบการจัดการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวและขาดความน่าเชื่อถือของสื่อประชาสัมพันธ์ [8]

จากการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย [9] พบว่า ไม่มีสื่อหรือคู่มือที่บอกรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน และควรมีเอกสารอธิบายข้อมูลและแผนที่ประกอบเพื่อให้ทราบประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น ๆ สอดคล้อง

กับงานวิจัยของถนอมนวล สีหะกุล และสุชมาภรณ์ ชันศรี [10] ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำฝั่งธนบุรีได้มีข้อเสนอแนะว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการให้มีคู่มือท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วย ซึ่งในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันที จึงมีเว็บไซต์การท่องเที่ยวตอบสนองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มักจะเตรียมความพร้อมทางด้านข้อมูลข่าวสารก่อนการเดินทาง [11]

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าควรมีการสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยได้อย่างไร เพื่อให้ได้สื่อการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในการให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ เส้นทาง การท่องเที่ยวและข้อมูลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้ศึกษา และเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเองซึ่งจะเป็นการช่วยปลูกฝังจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้กว้างขวางต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
2. เพื่อประเมินผลการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวด้านความรู้ความตระหนักและความพึงพอใจจากการใช้สื่อและเปรียบเทียบความพึงพอใจตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณภาพของสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นไปตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของสื่อ 85/85
2. นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยจากการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ในระดับมาก
3. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอยู่ในระดับมากโดยมีความพึงพอใจแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (research and development: R & D) [12] มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ขั้นการสร้างได้จัดทำโครงร่างเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แล้วนำมาปรับปรุงและจัดทำเป็นสื่อประเภทเว็บไซต์โดยจัดประชุมปฏิบัติการร่วมกันของครูจากแผนกวิชาการท่องเที่ยวและแผนกวิชาคอมพิวเตอร์จำนวน 10 คน ได้สื่อที่มีเนื้อหาและภาพเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แล้วปรับปรุง และไปทดลองใช้สื่อเว็บไซต์กับนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนด้วยแบบทดสอบความรู้จากคะแนนทดสอบระหว่างการใช้สื่อเว็บไซต์และคะแนนทดสอบหลังการใช้สื่อเว็บไซต์เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของสื่อ (E_1/E_2)

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินผลการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวด้านความรู้ ความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และด้านความพึงพอใจที่มีต่อสื่อเว็บไซต์ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยจำนวน 400 คน และนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวจำนวน 50 คน แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อสื่อตามปัจจัยส่วนบุคคล

2. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 นักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย โดยใช้ฐานข้อมูลของนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2557 จำนวน 464,470 คน

2.2 นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัยในการศึกษา 2557 จำนวน 1,200 คน

3. กลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

3.1 นักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้าไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยปี พ.ศ. 2557 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamane [13] ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 และระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความคลาดเคลื่อนยอมรับได้ไม่น้อยกว่า 5% จากประชากรทั้งหมดได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนแล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling)

3.2 นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว จำนวน 50 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น

1) สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสัญชาติ

4.2 ตัวแปรตาม

1) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

2) ความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.1 แบบประเมินคุณภาพโครงสร้างสื่อการท่องเที่ยวประเภทสิ่งพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

5.2 ประเด็นคำถามและแบบบันทึกการจัดประชุมประเด็นการปฏิบัติการสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของครูสาขาวิชาการท่องเที่ยวและสาขาวิชาคอมพิวเตอร์

5.3 แบบประเมินคุณภาพสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

5.4 แบบประเมินผลการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยด้านความรู้ ความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และด้านความพึงพอใจที่มีสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำโครงสร้างสื่อการท่องเที่ยวประเภทสิ่งพิมพ์และประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาปรับปรุงแล้วดำเนินการสร้างสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาและภาพเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แล้วประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามคำแนะนำ แล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของสื่อ (E_1/E_2)

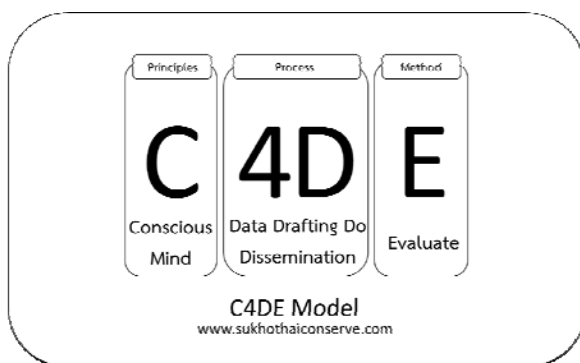
2. ปฏิบัติการใช้สื่อและประเมินผลการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยของนักท่องเที่ยวด้านความรู้ความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและด้านความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประเภทเว็บไซต์ และวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจตามปัจจัยส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้สถิติทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้สถิติ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างสื่อได้จัดทำรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหนังสือขนาดกว้าง 4.8 นิ้วและยาว 8 นิ้ว มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโบราณสถานและข้อควรปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินสื่อสิ่งพิมพ์แล้วได้ปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วพัฒนาเป็นสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์จึงได้ข้อสรุปว่าสามารถดำเนินการสร้างสื่อโดยใช้ C4DE model ซึ่งประกอบด้วยหลักการของการสร้างสื่อคือ ต้องเป็นสื่อที่มุ่งสร้างจิตสำนึก (conscious mind) ของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยมีกระบวนการสร้างสื่อ 4 ขั้นตอนคือ การหาข้อมูล (data) เพื่อใช้ในการสร้างสื่อ การจัดทำโครงร่าง (drafting) ของสื่อ การปฏิบัติการพัฒนาสื่อ (do) และการเผยแพร่ (dissemination) สื่อที่พัฒนาขึ้น การประเมิน (evaluate) และปรับปรุงจนได้สื่อประเภทเว็บไซต์ที่มีภาพและเนื้อหา 2 ภาษาเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษลงในเว็บ <http://www.sukhothaiconserve.com/> ที่เข้าชมได้ โดยมีผลการประเมินคุณภาพของสื่อมีค่าตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อ 85/85 โดยใช้สูตร E_1/E_2

รูปภาพที่ 1 รูปแบบการสร้างสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ (C4DE model)

2. ผลการประเมินการใช้สื่อนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 50.00) และมีความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.69) และมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยที่พัฒนาแล้ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.85) โดยนักท่องเที่ยวที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และสัญชาติที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยพบว่า

1. การสร้างและพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยได้ข้อสรุปว่า สามารถดำเนินการโดยใช้ C4DE model ซึ่งประกอบด้วยหลักการของสื่อต้องใช้เพื่อการสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยมีกระบวนการสร้างสื่อ 4 ขั้นตอนคือ การหาข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างสื่อ การจัดทำโครงร่างของสื่อ การปฏิบัติการพัฒนาสื่อ และการประเมินผล สื่อที่พัฒนาขึ้นและทุกขั้นตอนของการสร้างสื่อต้องมีการประเมินและปรับปรุงจนได้สื่อประเภทเว็บไซต์ที่มีภาพและเนื้อหาของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมี 2 ภาษาบรรยายด้วยอักษรเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มี domain name คือ <http://www.sukhothaiconserve.com> และมี website name คือ แหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ที่สามารถเข้าชมได้โดยมีผลการประเมินคุณภาพของสื่อมีค่าตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อ 85/85 โดยใช้สูตร E_1/E_2 อาจเนื่องมาจากปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลกและมีบริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว ตอบสนองความต้องการใช้บริการด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีเพิ่มมากขึ้น สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยที่พัฒนาแล้ว และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถให้ข้อมูลที่มียุทธศาสตร์แก่นักท่องเที่ยวสอดคล้องกับงานวิจัยของสีบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์ [14] ที่ได้ศึกษาการพัฒนาระบบให้บริการข้อมูล

สารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้ด้วยโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ เช่น Internet Explorer และ Mozilla Firefox ทำให้ผู้ใช้เข้าใจง่ายและสามารถใช้งานได้อย่างสะดวก แต่ขึ้นอยู่กับความเร็วของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์แม่ข่ายด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิ่งแก้ว ปะติตั้งโช [15] ที่พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความต้องการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน และผลงานวิจัยของฮีจุง คิมและแดเนี่ยล อาร์ เฟเชนแมน [16] ที่พบว่า การออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใช้ ตลอดจนความรวดเร็วและความสะดวกใช้ เนื้อหาภายในเว็บไซต์ ยังสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้ด้วยเช่นกัน

2. ผลการประเมินการใช้สื่อ นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 50.00) และมีความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.69) และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยที่พัฒนาแล้วอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.78$, S.D.=0.85) โดยนักท่องเที่ยวที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และสัญชาติที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากเมื่อพิจารณาถึง ทฤษฎี KAP (knowledge attitude practice) [1] ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้นั้นจะต้องประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสิ่งแวดล้อมศึกษาที่บุคคลในสังคมมีความรู้ ความเข้าใจขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จนเกิดความตระหนักและเกิดความร่วมมือในการรับผิดชอบป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ดังนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยก็จะส่งผลให้เกิดความตระหนักต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวด้วย สำหรับความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ของนักท่องเที่ยว โดยส่วนที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ส่วนของตัวอักษรสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบเว็บไซต์ที่ใช้ชนิดของตัวอักษรที่มีความเหมาะสมมีการเว้นที่ว่างไว้ให้สำหรับผู้อ่านได้พักสายตา ดูแล้วอ่านง่ายสบายตา ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสัญชาติที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตและมัลติมีเดียส่วนตัวกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เนตรนภา กองงาม [11] ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ในระดับมากในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และด้านภาพประกอบตามลำดับ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของศราวุธ พงษ์สิทธิ์ตัน [17] ยังพบว่าการจัดทำเว็บไซต์ที่แสดงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหมู่บ้านแม่กลางหลวงสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวควรนำรูปแบบการสร้างและพัฒนาสื่อ C4DE model ไปใช้ในการสร้างสื่อเว็บไซต์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ต่อไป เพื่อสร้างความรู้และความตระหนักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง

1.2 หน่วยงานที่สร้างและใช้สื่อเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควรมีการประเมินอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมาปรับปรุงสื่อให้เหมาะสมอยู่เสมอ

1.3 ควรมีการจัดทำสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยหลากหลายภาษา เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมสู่นานาชาติแล้วทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากการใช้สื่อด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยประเมินผลการใช้สื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์ที่ใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยอย่างต่อเนื่องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย

2.2 ควรมีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาเป็นสื่อมัลติมีเดียที่ใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและทำการวิจัยผลการใช้สื่อกับนักท่องเที่ยวด้วย

2.3 ควรวิจัยการนำสื่อการท่องเที่ยวประเภทเว็บไซต์เพื่อพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] มาริยาม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษาโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [2] สุวารี ศรีปุณณะ. (2556). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เลย: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- [3] วรณา วงษ์วานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดุกะซัน.
- [4] จิรภัทร บุญรักษา. (2553). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [5] ประจักษ์ คงถนอมธรรม. (2552). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการท่องเที่ยววันครบถ้วนจังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [6] อภิรัตน์ ดำรงค์ศักดิ์. (2552). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [7] กรมศิลปากร กองโบราณคดี. (2537). มรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์สมานพันธ์.
- [8] องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2555). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเมืองเก่าในการเข้าสู่กระบวนการรับรองแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่พิเศษ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- [9] มรรษพร สีขาว. นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. สัมภาษณ์. 10 กุมภาพันธ์ 2557.
- [10] ถนอมนวล สีหะกุล และสุชมาภรณ์ ชันศรี. (2551). ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 46, (29 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2551), 1-10.
- [11] เนตรนภา กองงาม. (2551). การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [12] บุญเรียง ขจรศิลป์. (2553). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- [13] บุญชม ศรีสะอาด. (2543). สถิติและการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- [14] สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. (2555). การพัฒนาระบบให้บริการข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: กรณีศึกษาน้ำแม่กลางหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพอีสเทอร์น.
- [15] กิ่งแก้ว ปะติตั้งโช. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักท่องเที่ยวในกลุ่มอีสานใต้. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- [16] Kim, H. & Fesenmaier, D.R. (2008). Persuasive design of destination web sites: An analysis of first impression. *Journal of Travel Research*, 47 (1), 3-13.
- [17] ศราวุธ พงษ์ลีรัตน์. (2555). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: แบบจำลองหมู่บ้านแม่กลางหลวง. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, ฉบับพิเศษ (สาขาศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการท่องเที่ยว), 157-164.